

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ РЕКОДИФІКАЦІЇ ЦК УКРАЇНИ

УДК 347:1

Правові, економічні, соціальні та інші процеси і явища, які відбуваються в українському суспільстві, є об'єктивною передумовою для проведення якісних змін у правовому регулюванні цивільно-правових відносин, трансформації підходів до окремих цивільно-правових інститутів. Особливо актуальними зазначені процеси стають в умовах потреби адаптації національного права до європейського концепту права, тим самим стимулюючи активізацію пошуку певних напрямів чи шляхів адаптації вітчизняного та європейського законодавства. Тому, реформування чинного законодавства є явищем абсолютно нормальним та очікуваним в контексті розвитку правового та соціально орієнтованого суспільства в цілому.

Зрозуміло, що реалізація окреслених намірів вимагає ґрунтовної та виваженої правової основи, прикладом чого можемо назвати рекодифікацію цивільного права. Безумовно, зміни та доповнення чинного законодавства є явищем перманентним, але рекодифікація чи оновлення приватного права є тими перспективними змінами законодавства, що відзначаються не фрагментарністю, як вже стало звичним за минулі роки, а характеризуються системністю, структурованістю та певними об'єктивними передумовами. Модернізація національного цивільного права є важливою ще й тому, що сучасне європейське право оперує найбільш оптимальними та зручними у застосуванні в глобальному розумінні правовими нормами, які закріплені на рівні численних міжнародних документів з уніфікації приватного права [1, с. 71], що, власне, й містяться в основі оновлення приватного законодавства європейських держав сьогодні. Зважаючи на викладене, абсолютно слушною видається висловлена в науковій літературі позиція

щодо того, що «...європейська тенденція уніфікації і гармонізації приватноправового регулювання» є важливим чинником сучасної рекодифікації цивільних кодексів багатьох держав» [1, с. 71]. Зважаючи на зазначене, одним із векторів рекодифікації Цивільного кодексу України є його «європеїзація», в основі якої лежать: 1) стан та рівень міжнародної уніфікації норм приватного права; 2) сучасне реформування цивільного законодавства країн ЄС з врахуванням засад і норм міжнародних правових актів; 3) здатність приватноправової доктрини України до наукового супроводу процесу рекодифікації [1, с. 71-72].

Звичайно, гармонізація національного законодавства є процесом доволі тривалим, що передбачатиме в перспективі виділення окремих етапів із окресленням відповідних сфер правового регулювання, які потребують відповідних змін. При чому ці сфери мають відношення як до публічного права, наприклад, митне право, податкове право, так і до приватного права, наприклад, законодавство про юридичні особи [2], а саме питання, пов'язані із систематизацією юридичних осіб, питання щодо організаційно-правових форм юридичних осіб, питання щодо особливостей індивідуалізації юридичних осіб в цивільному обороті тощо.

Зміни в частині юридичної особи внаслідок оновлення цивільного законодавства є цілком зрозумілими, оскільки інститут «юридичної особи» є інституційним та основоположним для приватного права загалом. Безперечно, Цивільний кодекс України 2003 року закріпив на законодавчому рівні оновлене поняття юридичної особи, окреслив сукупність її ознак, заклав основу для систематизації юридичних осіб, тим самим дозволивши сформулювати усталені підходи щодо сутності юридичної особи, її правової природи, особливостей правосуб'єктності та участі у цивільному обігу.

Юридична особа у всіх її проявах завжди перебувала в центрі посиленої уваги науковців у сфері приватного права та знайшла своє відображення у наукових працях представників цивільного, господарського, корпоративного права, серед яких В.А. Васильєва, В.І. Борисова, Ю.М. Жорнокуй, А.В. Зеліско, О.І. Зозуляк, О.О. Кот, В.В. Кочин, Н.С. Кузнєцова, І.М. Кучеренко, В.В. Луць, Л.В. Сіщук, І.В. Спасибо-Фатєєва та багато інших.

Юридична особа виступає класичним явищем приватного права, характеризується багатоаспектністю, має не тільки правове, але й соціальне значення та виступає тим інститутом, що дає можливість збалансовано поєднувати як публічні, так і приватні інтереси учасників правовідносин.

Ретроспектива інституту юридичної особи дозволяє зробити висновок, що юридична особа була запроваджена як прийом юридичної техніки з метою залучення до цивільного обігу нового самостійного суб'єкта, який би за своїми ознаками відрізнявся від фізичної особи, при чому визначальна відмінність такої особи була представлена через ознаку майнової відокремленості [3, с. 41]. Тобто, юридична особа – корпорація, союз, колегія («corporatio», «corpus habere», «collegiums») – розглядалися як сукупність людей (осіб), певний колектив, що об'єднувалися на основі спільною мети та майна. Ідея юридичної особи, закладена в римському приватному праві, розвивалася й удосконалювалася, в тому числі, через виникнення нових теорій (концепцій) щодо юридичної особи, наприклад, «теорія фікції» [4, с. 10], наслідком застосування якої стає виникнення акціонерних товариств, банків, бірж тощо.

З часом юридична особа набуває форми певного об'єднання осіб та відображає правову форму об'єднання капіталів. Виникає делегування фізичною особою належних їй повноважень, частини правосуб'єктності фізичної особи для забезпечення інтересів відповідної групи осіб через створення та безпосередню діяльність юридичної особи («теорія інтересу») [5, с. 19]. В радянську епоху розвитку правова природа юридичної особи розкривалася через «теорію колективу» чи «теорію директора».

Сьогодні юридична особа – це організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку [6]. В широкому значенні організація як явище є доволі узагальненим поняттям, спеціального змісту вона може набувати залежно від особливостей застосування. Як правовий інститут юридична особа наділена ознаками, які розкривають її сутність, правову природу, особливості виникнення та участь в майновому обігу. Законодавець, на думку Є.О. Харитонова, визнає як юридичну особу ту соціальну організацію, щодо якої вважає це необхідним [7, с. 50].

Зважаючи на викладене, інститут та конструкція юридичної особи є результатом тривалого історичного розвитку соціально-економічних відносин, що складаються в сфері майнового обороту, та має за мету забезпечити інтереси учасників цивільно-правових відносин.

Якщо провести аналіз рекодифікації Цивільного кодексу України в розрізі юридичної особи, важливими видаються зміни в контексті систематизації юридичних осіб, водночас, запропоновані зміни щодо суті юридичної особи чи її окремих ознак є досить виваженими та обережними.

Так, текст Концепції оновлення Цивільного кодексу України в частині юридичних осіб дає можливість окреслити наступні тенденції: 1) відмова від дискусійних («архаїчних») організаційно-правових форм юридичної особи - підприємств, які не підтримуються нормами Цивільного кодексу України, однак є вагомими в частині суб'єктів господарювання у Господарському кодексі України; 2) розширення предмету правового регулювання Цивільного кодексу в частині корпоративних правовідносин, оскільки на разі такі відносини передбачені у нормах Господарського кодексу України; 3) зміни в системі юридичних осіб шляхом закріплення вичерпного переліку організаційно-правових форм юридичних осіб; 4) розширення форм участі держави у приватних правовідносинах [8, с. 87-88].

Досліджуючи питання правосуб'єктності юридичних осіб, позитивно сприймаються підходи розробників ЦКУ в частині закріплення у його нормах максимального обсягу свободи юридичних осіб щодо їх вступу у цивільні правовідносини. Водночас, з врахуванням галузевого законодавства та судової практики, ті юридичні особи, які створюються та реалізуються діяльність з визначеною правовою метою, чи, наприклад, публічно-правові організації, які вступають у визначені цивільно-правові відносини, можуть зазнати обмежень в стосовно їх цивільної правоздатності. Оскільки за умов вступу таких юридичних осіб у приватні правовідносини береться до уваги норма щодо «універсальної правоздатності як загальної передумови участі юридичних осіб у цивільних правовідносинах та її обмежень у випадках, передба-

чених законом» [8, с. 90]. Такі підходи, як наголошується у науковій літературі (О.І. Зозуляк), потребують коригування. Зокрема, є потреба в уточненні питання щодо моменту виникнення правоздатності та дієздатності юридичної особи, оскільки звичайним є положення щодо одночасного (одномоментного) виникнення зазначених правомочностей у юридичної особи, якщо законодавством не встановлено інше.

Звертаючи увагу на ч. 2 ст. 92 ЦКУ, що закріплює можливість юридичної особи набувати цивільні права та обов'язки та здійснювати їх через своїх учасників [6], варто відзначити необхідність доповнення відповідної норми через розширення в рамках Цивільного кодексу України регулювання майнової відповідальності керівників юридичної особи, діяльність яких повинна здійснюватися на професійних засадах та ґрунтуючись на загальноцивілістичних принципах розумності та добросовісності. Розширення законодавчого регулювання майнової відповідальності керівників юридичної особи в нормах ЦКУ повинно стати основою для розвитку спеціального законодавства про юридичні особи. Так, зміни акціонерного законодавства передбачають посилення майнової відповідальності керівників акціонерного товариства [8, с. 91], але регулятивна основа у таких питаннях має міститися на рівні Цивільного кодексу України.

В рамках проведеної рекодифікації Цивільного кодексу України окрему увагу членами робочої групи було звернуто на питання особистих немайнових прав юридичної особи, наприклад, таких як недоторканість ділової репутації, таємниця кореспонденції, права, пов'язані із інформацією та інші, що можуть належати юридичній особі враховуючи її природу [6]. Тобто, вичерпного переліку особистих немайнових прав юридичної особи на рівні ЦКУ не закріплено. В науковій літературі з цього приводу наголошується на відсутності законодавчого визначення особистих немайнових прав юридичної особи, потреби встановлення ознак особистих немайнових прав юридичної особи, розробка реального механізму охорони та захисту особистих немайнових прав юридичної особи. Перспективною видається розробка класифікації особистих немайнових прав юридичних осіб з врахуванням

сучасних соціально-економічних умов на основі вітчизняного та європейського досвіду. Незважаючи на те, що в доктрині приватного права представлені фахівці, що предметно досліджували саме наведені характеристики юридичної особи, серед яких, наприклад, Т.П. Карнаух, С.О. Сліпченко, Л.В. Федюк, відповідні правовідносини продовжують бути актуальними для наукових пошуків та подальшого відображення результатів таких пошуків на рівні норм цивільного законодавства.

Зважаючи на викладене важливим є право юридичної особи на засоби її індивідуалізації, що поширюється не тільки на неї, як відповідну організацію, але й на результати її діяльності. В науковій літературі наводяться міркування щодо внесення змін у ст. 94 Цивільного кодексу України в частині розширення переліку особистих немайнових прав юридичної особи, доповнивши правом на найменування чи комерційне найменування у випадку, якщо мова йде про підприємницькі юридичні особи, оскільки це та ознака юридичної особи, яка дозволяє індивідуалізувати її в сфері майнового обороту, захистити її права та інтереси у випадку потреби [9, с. 28-29]. Можливість підприємницьких юридичних осіб мати як найменування, так і комерційне (фірмове) найменування, в свою чергу, викликає певні питання у дослідників. Наприклад, чи можна вважати таке комерційне (фірмове) найменування складовою частиною підприємства як єдиного майнового комплексу, який є у власності підприємницького товариства і, відповідно, чи перейде воно до іншого суб'єкта в складі підприємства при здійсненні правочинів з ним? Або питання теоретичного характеру щодо співвідношення категорій найменування і комерційне найменування. Зміст ст. 90 ЦКУ допускає висновок про їх ідентичність, в той же час, положення ст. 489 ЦКУ стосуються лише комерційного найменування суб'єкта цивільного обороту [2]. На думку В.І. Борисової за такого підходу законодавця «комерційне (фірмове) найменування» виступає як комплексне поняття, що дозволяє охарактеризувати підприємницьке товариство з позицій суб'єкта цивільного обороту, а категорія «фірмове» наголошує на тому, що юридична особа займається виключно підприємницькою діяльністю. «Комерційне найменування» і «комерційне

(фірмове) найменування» співвідносяться між собою як родове і видове. Так, комерційне найменування об'єднує чи характеризує усіх суб'єктів цивільного права, які здійснюють підприємницьку діяльність, а категорія комерційне (фірмове) найменування застосовується по відношенню до підприємницьких товариств [9, с. 29].

Одним із найбільш важливих питань, що піднімалися й опрацьовувалися під час роботи по рекодифікації Цивільного кодексу України стало питання щодо системи юридичних осіб з врахуванням критерію організаційно-правова форма юридичної особи. Безперечно, в науковій літературі виділяють різні класифікаційні критерії для встановлення системи юридичних осіб, наприклад, 1) спосіб створення, який враховує критерії організаційно-правової форми юридичної особи; організаційні відносини між особами, які виступають засновниками юридичної особи; порядок створення юридичної особи; перелік та зміст установчих документів юридичної особи; 2) спосіб організації управління юридичною особою, що передбачає сукупність відносин управління, які виникають між засновниками (учасниками) юридичної особи та самою юридичною особою, а також система та компетенція органів управління. Наведена ознака надає можливість систематизувати юридичні особи в рамках конкретної організаційно-правової форми; 3) спосіб набуття майна (форма залучення капіталу юридичною особою), що пов'язаний із ознакою відокремленості майна юридичної особи; 4) особливості відповідальності засновників (учасників, членів) юридичної особи [10, с. 43-48]. Крім того, до елементів, які допомагають систематизації юридичних осіб, можна віднести мету діяльності, яка уточнюється через форми діяльності юридичної особи. У випадку непідприємницьких юридичних осіб, класифікаційним критерієм може виступати інтерес, який прагнуть задовольнити засновники непідприємницької юридичної особи (приватно корисні та публічно корисні товариства [11, с. 119-120].

Товариства та установи розглядаються Цивільним кодексом України як основні організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права (ст. 83 ЦКУ) [6], не заперечуючи відкри-

того перелік таких форм юридичних осіб. Натомість, Концепція оновлення Цивільного кодексу України ґрунтується на засадах закритого переліку організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права (що в свій час пропонувалося при прийнятті Кодексу 2003 року, але не знайшло підтримки на рівні законодавства). На думку Н.С. Кузнецової критерій організаційно-правової форми є найкращим ідентифікатором юридичної особи та має лежати в основі вибору організації здійснення бізнесу юридичною особою. Для прикладу можна навести законодавство Нідерландів, відповідно до якого встановлено дві організаційно-правові форми юридичних осіб, а сам ті, що засновані як договірні об'єднання, та ті, що утворені як установи і фонди. В продовження зазначеного, О.О. Кот підтримує закритий перелік організаційно-правових форм юридичних осіб, зазначаючи, що будь-яка свобода, зокрема, свобода конструювання юридичної особи не може бути абсолютною. Завжди є певні обмеження, викликані об'єктивними чинниками, наприклад, державним інтересом, державними потребами тощо, які мають бути враховані при регулюванні інституту юридичної особи, тим самим створюючи передумови до формування системи чітких вимог для юридичної особи, в тому числі щодо її форми [40, с. 43-44].

І.В. Спасибо-Фатєєва в контексті досліджуваного питання наголошує, що в ході роботи робочої групи щодо рекодифікації правового стану юридичних осіб якихось кардинальних, абсолютно нових чи фундаментальних змін щодо юридичних осіб не відбулося. Не є новою ідея повернення до поділу юридичних осіб на дві організаційно-правові форми: товариства та установи, тим більше, що судова практика рухається в подібному напрямку, прирівнявши приватне підприємство до господарських товариств. Однак, при загальному позитивному сприйняттю закритого переліку організаційно-правових форм юридичних осіб, науковець наголошує й на тих перешкодах, що можуть виникнути в ході практичної реалізації пропозицій по оновленню цивільного законодавства. Наприклад, поряд із реформуванням цивільного законодавства про юридичні особи, мають відбутися зміни у господарському законодавстві, зокрема, в частині державних та

комунальних підприємств. Має бути проведена законодавча робота щодо уточнення правового змісту та характерних особливостей конструкції «установа», оскільки чинний ЦКУ на сьогодні не розкриває особливості установи як організаційно-правової форми юридичної особи. Існує проблема подальшого існування (форми) юридичних осіб, що займають проміжне становище між установами і товариствами. Крім того, необхідно повернутися до можливості законодавчого визначення самої категорії «організаційно-правова форма», оскільки зазначене поняття розглядається доволі вільно як на рівні законодавства, так і в доктрині цивільного права [13, с. 47]. В цілому, на думку І.В. Спасибо-Фатєєвої залишається не повністю зрозумілим механізм практичного втілення оновлення цивільного законодавства, тобто, чи будуть проведені істотні зміни в рамках кодифікованого нормативно-правового акта, чи він матиме загальний характер у відношенні юридичних осіб, залишаючи особливості їх правового регулювання на відкуп спеціальних законодавчих актів. І.В. Спасибо-Фатєєва наголошує на відмінності між товариствами і установами, в частині того, що учасники товариства задовольняють свій власний інтерес через участь у відповідному товаристві, а установа діє в інтересах інших осіб (вигодонабувачів, дестинаторів), а не учасників. Крім того, учасники товариства наділені правом участі, якого нема в засновників установи [14, с. 72-73]. Отже, критеріями розмежування товариств та установ як організаційно-правових форм юридичних осіб виступає право участі та охоронюваний законом інтерес.

Крім того, варто згадати про зміни у підходах щодо приватного підприємства. Так, Великою Палатою Верховного Суду 29.06.2021 року у справі № 916/2813/18 було зроблено висновок, що приватне підприємство не слід розглядати як окрему організаційно-правову форму юридичної особи, а це є товариство, оскільки має хоча б одного учасника, а приватна форма власності виступає класифікуючою ознакою товариства [15, с. 127]. До прикладу, у європейських країнах конструкція приватного підприємства не є поширеною, а аналогом вітчизняного приватного підприємства виступає одноосібне товариство з обмеженою відповідальністю чи приватна установа.

Таким чином, якщо підсумувати зміни в системі юридичних осіб в контексті рекодифікації Цивільного кодексу України, то вони ґрунтуються на принципі закритості організаційно-правових форм юридичних осіб, якими є товариства та установи. Передбачається заборона щодо створення юридичних організацій у формі приватного підприємства, державного підприємства (в тому числі, казенного), колективного підприємства, дочірнього підприємства. Також має відбутися відмова від інших форм юридичних осіб, що визнаються на рівні Господарського кодексу України, більше того, сам Господарський кодекс як самостійний кодифікований акт підлягає скасуванню, тим самим закладаючи підстави для реорганізації діючих на сьогодні підприємств чи їх ліквідації.

Відзначимо, що наведені новели до законодавства про юридичні особи можна розглядати різносторонньо. Вони будуть мати як прихильників, так і активних противників, однак заперечувати необхідність проведення системних змін щодо конструкції юридичної особи, потреби змін у підходах до видової класифікації та організаційно-правових форм юридичних осіб не можна. Запропоновані кроки по оновленню правового регулювання юридичних осіб приватного права відповідають сучасним соціально-економічним потребам розвитку ринкового середовища та цивільного обороту на національному та міжнародному рівнях, та є продовженням законодавчої роботи щодо приведення національного законодавства у відповідність до права ЄС. В якості основного кваліфікуючого критерію, який лежатиме в основі поділу юридичних осіб приватного права на товариства і установи, є критерій права участі. В свою чергу, товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі товариства, в основі чого також закріплені певні класифікаційні критерії розмежування, якими є мета створення (діяльності) товариства та право розподілу прибутку товариства між його учасниками.

1. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2020. 128 с. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2021/01/Proekt-Koncepcii-onovlennja-Civilnogo-kodeksu-Ukraini.pdf> (дата звернення: 18.12.2022).

2. *Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV Відомості Верховної ради України. 2004. № 29. Ст. 367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 15.01.2023).*
3. *Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підручник. Харків: Право, 2008. 224 с.*
4. *Хоменко В.О. Припинення господарських товариств у цивільному праві України: монографія. Харків: Право. 2019. 256 с.*
5. *Коструба А.В. Корпорація: досвід феноменологічного дослідження: монографія. Київ: Талком. 2021. 406 с.*
6. *Цивільний кодекс України від 16.01. 2003 № 435 – IV. Відомості Верховної ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.12.2022).*
7. *Харитонов Є.О., Харитонova О.О.І. Оновлення концепції статусу юридичної особи у процесі оновлення цивільного законодавства. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України : матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 12 березня 2021 р.). Харків : Право, 2021. С. 49-52.*
8. *Зозуляк О.І. Напрямки вдосконалення інституту юридичної особи у концепції оновлення Цивільного кодексу України. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України : матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 12 березня 2021 р.). Харків : Право, 2021. С. 87-91.*
9. *Борисова В.І. Особисті немайнові права юридичних осіб: проблема індивідуалізації. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України : матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 12 березня 2021 р.). Харків : Право, 2021. С. 26-30.*
10. *Кочин В.В. Правова сутність юридичної особи. Юридична Україна. 2013. № 5. С. 43-48.*
11. *Кочин В.В. Теоретичні проблеми системи непідприємницьких товариств як юридичних осіб приватного права. Актуальні проблеми правознавства. Вип. 1. 2016. С. 119-122.*
12. *Кот О.О. Особи в оновленому Цивільному кодексі України. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного)*

- права України : матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річ-ниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 12 березня 2021 р.). Харків : Право, 2021. С. 42-45.*
13. Спасибо-Фатєєва І.В. *Щодо реформування регулювання юридичних осіб. Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України : матеріали XIX наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 12 березня 2021 р.). Харків : Право, 2021. С. 45-48.*
14. Спасибо-Фатєєва І.В. *Юридичні особи за Цивільним кодексом України. Право України. 2014. № 2. С. 70-79.*
15. Сіцук Л.В. *Тенденції розвитку нормативного регулювання юридичної особи. Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин: Збірник наукових праць за матеріалами XIX Міжнародної науково-практичної конференції (24 вересня 2021 року, м. Івано-Франківськ). НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ. 2021. С. 124-131.*

Олійник О.С. Концептуальні аспекти реформування інституту юридичної особи в умовах рекодифікації ЦК України

Стаття присвячена дослідженню інституту юридичної особи в контексті рекодифікації Цивільного кодексу України. У науковій статті висвітлено ретроспективу становлення юридичної особи, наведено приклади щодо розуміння природи юридичної особи на різних етапах соціально-економічного розвитку суспільства. Наголошено на необхідності оновлення цивільного законодавства України в світлі руху України у напрямі до Європейського співтовариства, відтак, необхідності гармонізації національного законодавства і права ЄС, в тому числі у питаннях, що стосуються юридичної особи.

Окрему увагу приділено критеріям систематизації юридичних осіб, серед яких спосіб створення юридичної особи, спосіб організації управління юридичною особою, спосіб набуття майна, особливості відповідальності юридичної особи. Звернуто увагу на категорію організаційно-правова форма юридичної особи та значення зазначеного критерію для встановлення характерних особливостей конкретної юридичної особи. Зроблено висновок про доцільність запровадження у перспективі вичерпного переліку організаційно-правових форм юридичної особи за наслідками проведеної рекодифікації цивільного законодавства.

Ключові слова: рекодифікація, юридична особа, корпорація, організаційно-правова форма юридичних осіб, товариство, підприємницьке товариство, непідприємницьке товариство, корпоративні правовідносини.

Oliiynk O.S. Conceptual aspects of reforming the institution of a legal entity under the conditions of recodification of the Civil Code of Ukraine

The article is devoted to the study of the institution of a legal entity in the context of recodification of the Civil Code of Ukraine. The scientific article highlights the retrospective of the formation of a legal entity, provides examples of understanding the nature of a legal entity at different stages of socio-economic development of society. Examples of concepts (theories) of a legal entity, which were formed in the scientific doctrine in the process of development of the institution of a legal entity, are given.

The need to update the civil legislation of Ukraine in the light of Ukraine's movement towards the European Community, hence the need to harmonize national legislation and EU law, including in matters relating to a legal entity, was emphasized. The importance of updating civil legislation - recodification - is emphasized.

Particular attention is paid to the criteria of systematization of legal entities, including the method of creating a legal entity, the method of organizing the management of a legal entity, the method of acquiring property, the peculiarities of liability of a legal entity. Attention is paid to the category of organizational and legal form of a legal entity and the meaning of this criterion for establishing the characteristic features of a particular legal entity. It is concluded that it is expedient to introduce in the future an exhaustive list of organizational and legal forms of a legal entity based on the results of the recodification of civil legislation.

Keywords: recodification, legal entity, corporation, organizational and legal form of legal entities, partnership, business partnership, non-business partnership, corporate legal relations.